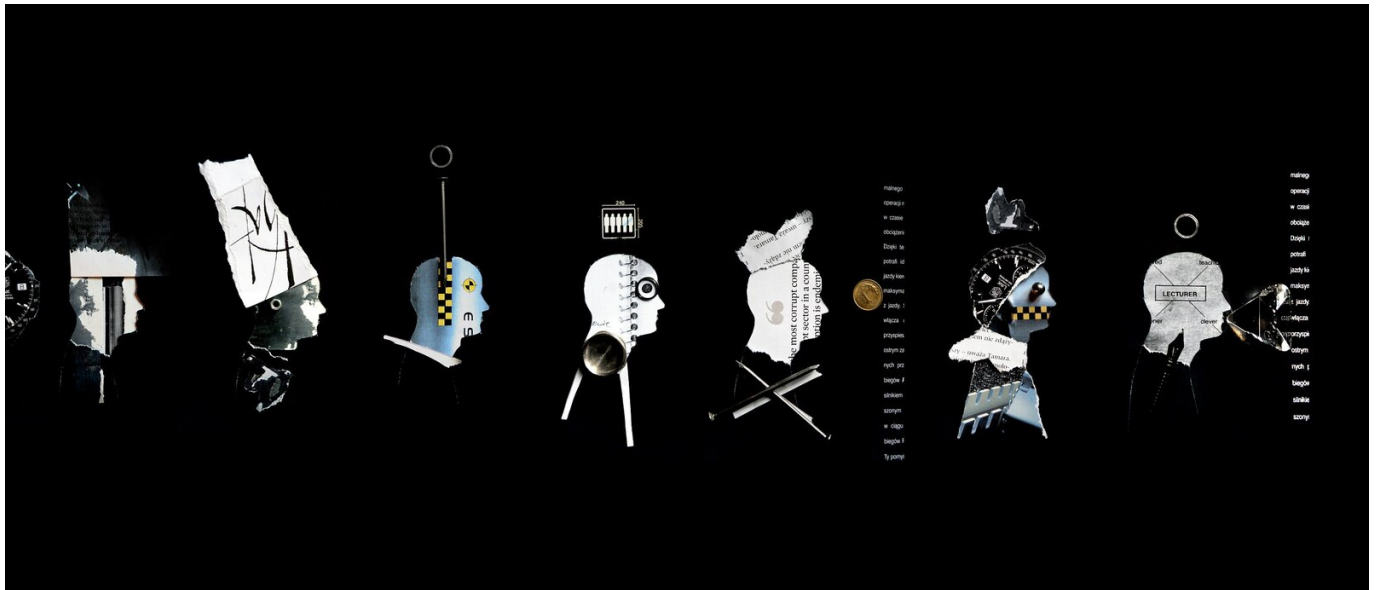

Jacy oni są? Charakterystyka postaci

Bibliografia:

- Źródło: Małgorzata Kulisiewicz, *Znaków szczególnych brak*, dostępny w internecie: epodreczniki.pl [dostęp 28.02.2022].

Jacy oni są? Charakterystyka postaci

Charakterystyka intro

Źródło: Jakub Niedziela, kolaż, licencja: CC BY-NC-ND 3.0.

Każdy człowiek jest w pewnym sensie obserwatorem i jednocześnie badaczem osób, które spotyka na swojej drodze. W myślach sporządza ich opis, analizuje cechy charakterystyczne i zachowanie, zauważa podobieństwa i różnice. Na podstawie dostępnych informacji wyraża również swoją opinię o poznanych ludziach. W ten sposób tworzy prywatną charakterystykę postaci.

Już wiesz

1) Sprawdź w dowolnym słowniku terminów literackich definicje następujących pojęć: „opis” i „charakterystyka postaci”. Zwróć uwagę na różnicę między nimi.

2) Przeprowadź wywiad z kimś, kto w jakiś sposób Ci imponuje (może to być członek rodziny, przyjaciel itd.). Następnie sporządź krótką notatkę (lub plik

tekstowy) z rozmowy, zapisując w punktach uzyskane informacje. Zapytaj tę osobę o jej najważniejsze cechy charakteru, zainteresowania, umiejętności, przyzwyczajenia, wyznawane poglądy oraz stosunek do ludzi i zwierząt.

Jak napisać charakterystykę

Charakterystyka to forma wypowiedzi ustnej lub pisemnej, która ma na celu przedstawienie cech postaci rzeczywistej lub literackiej. Analizie podlega nie tylko zewnętrzny wygląd prezentowanej osoby (jak w wypadku opisu postaci), lecz również jej sposób zachowania, charakter, intelekt, styl życia i wyznawane poglądy.

Szczególną formą charakterystyki jest **autocharakterystyka**, czyli próba przedstawienia samego siebie.

Jak napisać dobrą charakterystykę? Nie ma jednego przyjętego schematu. Można zacząć od przedstawienia informacji ogólnych na temat postaci, a potem opisać szczegóły. Można też rozpocząć od prezentacji najważniejszych cech, następnie zaś przejść do mniej istotnych. Ważne jest, by charakterystyka miała trójdzielną budowę: wstęp, rozwinięcie i zakończenie.

W części wstępnej krótko należy przedstawić charakteryzowaną osobę i podać podstawowe informacje na jej temat, np.: pełne imię i nazwisko, wiek, pochodzenie, miejsce zamieszkania. Warto też określić, czy jest to postać rzeczywista czy literacka.

Rozwinięcie stanowi główną i najobszerniejszą część charakterystyki. W tej części pracy należy skupić się nie tylko na cechach zewnętrznych przedstawianej osoby i ważnych dla niej życiowych wydarzeniach (tzw. **charakterystyka zewnętrzna**),

ale również opisać jej charakter, sposób zachowania, zainteresowania i wyznawane wartości (tzw. **charakterystyka wewnętrzna**).

Zakończenie, czyli **ostatnia część charakterystyki**, zawiera opinię piszącej lub piszącego na temat prezentowanej postaci.

Przykładowe elementy charakterystyki postaci

Przedstawienie postaci	• Jak się nazywa? • Skąd pochodzi? • Ile ma lat? • Gdzie mieszka? • itd.
Wygląd postaci	• Jaki ma wzrost? • Jaki ma kolor włosów? • W jaki sposób się porusza? • itp.
Cechy charakteru	• Jakie ma zalety? • Jakie ma wady? • Co wyróżnia jej charakter? • itp.
Sposób zachowania	• W jaki sposób się zachowuje? • Czy ma jakieś stałe przyzwyczajenia, powiedzonka? • W jaki sposób traktuje innych ludzi? • itp.

Zainteresowania i umiejętności	• Czym się interesuje? • Jakie ma zdolności? • Na czym zna się dobrze? • itp.
Poglądy i wartości	• Jaki wyznaje światopogląd? • Jakie ma życiowe cele? • Co pragnie osiągnąć? • itp.
Ocena postaci	• W jaki sposób autorka/autor charakterystyki postrzega prezentowaną postać? • Za co podziwia się charakteryzowaną postać? • Co irytuje autorkę/autora charakterystyki w prezentowanej postaci? • itp.

Najczęstsze błędy pojawiające się podczas redagowania charakterystyki postaci:

- pisanie nie na temat,
- brak przemyślanej koncepcji całości,
- zbyt obszerny opis wyglądu zewnętrznego (zamiast charakterystyki – opis postaci),
- pominięcie opisu cech wewnętrznych postaci (tj. jej usposobienia, charakteru, zainteresowań, poglądów),
- brak oceny postaci ([lakoniczne](#) wnioski, brak uzasadnienia oceny),
- brak spójności i logiki – zdania nie łączą się ze sobą w sensowną całość,
- ubogie słownictwo (zbyt częste powtarzanie wyrazów „mieć” i „być”),
- błędy gramatyczne, błędy ortograficzne i błędy interpunkcyjne.

Charakterystyka postaci pojawia się w tekstach literackich (w prozie, poezji, dramacie), jak i w pismach urzędowych, wypowiedziach dziennikarskich czy retorycznych, a także w pracach naukowych. Elementy charakterystyki możemy również odnaleźć m.in. w liście motywacyjnym, scenariuszu filmowym, mowie pochwalnej i w definicji naukowej. W zależności od intencji piszącej/piszącego charakterystyce można nadać nastrój poważny, żartobliwy, ironiczny.

Zadaniowo I

Ćwiczenie 1

Wypisz różnice pomiędzy między opisem a charakterystyką? Rozważ ten problem, odwołując się do zebranych wiadomości.

Polecenie 1

Weź udział w grze „O kim mowa?”. W tym celu przygotuj ustnie krótką (składającą się z dwóch, trzech zdań) charakterystykę koleżanki lub kolegi z klasy. Następnie zaprezentuj swoją wypowiedź na forum. Pozostałe osoby z zespołu klasowego powinny odgadnąć, o kim jest mowa.

Przygotowując swoją wypowiedź, skup się na zaletach charakteryzowanej postaci.

Ćwiczenie 2

Sformułuj krótkie definicje poniższych wyrazów. Następnie sprawdź w dowolnym [słowniku języka polskiego](#), czy udało ci się poprawnie wykonać zadanie.

- a) sumienny,
- b) rycerski,
- c) skromny,
- d) dociekliwy,
- e) szczodry,
- f) chciwy,
- g) awanturniczy,
- h) zręczny,
- i) mężny,
- j) chętny.

Ćwiczenie 3

Dopasuj do podanych w tabeli związków frazeologicznych ich objaśnienia.

Związek frazeologiczny	Znaczenie
być orłem	
być w czepku urodzonym	
mieć muchy w nosie	
stąpać twardo po ziemi	
być w gorącej wodzie kąpanym	
błękitna krew	
ranny ptaszek	
mieć głowę w chmurach	
mieć głowę na karku	
mieć gołębie serce	

być marzycielem

być realistą

mieć łagodny charakter

ktoś, kto wcześniej rano wstaje

być zaradnym

ktoś niecierpliwy

mieć arystokratyczne pochodzenie

być w złym humorze

być najlepszym w jakiejś dziedzinie

mieć w życiu szczęście

Ćwiczenie 4

Uzupełnij poniższą tabelę. Wpisz do odpowiednich rubryk, zgodnie z podanymi przykładami, jak największą liczbę określeń.

Wygląd zewnętrzny	Cechy charakteru, usposobienie	Stosunek wobec innych
wysoki, tęgi, przystojny	pracowity, ambitny, uparty	egoistyczny, cierpliwy, towarzyski

Źródło: zpe.gov.pl, licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 5

Do poniższych rzeczowników dobierz określenia.

OCZY

orli

popękane

pełne

wąski

krótkie

podkrążone

falowane

owalna

zielone

wąskie

garbaty

okrągła

gęste

długie

rude

kręcone

zadarty

zacięte

błękitne

mały

kwadratowa

piwne

WŁOSY

USTA

NOS

TWARZ

Ćwiczenie 6

Dopasuj słowa tak, aby powstały pary antonimów (wyrazów o znaczeniu przeciwnym).

altruistyczny	lękliwy
odważny	fałszywy
kulturalny	egoistyczny
szczerzy	niemądry
inteligentny	nieuprzejmy

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 7

Wypisz z powyższego ćwiczenia słownictwo wartościujące pozytywnie i negatywnie. Odpowiedz, co wyrażają słowa wartościujące.

Zadaniowo II

Polecenie 2

Przeczytaj fragment scenariusza pt. *Znaków szczególnych brak* autorstwa [Małgorzaty Kulisiewicz](#). Zachęć koleżanki i kolegów z klasy do przeczytania tekstu z podziałem na role.

Małgorzata Kulisiewicz

” Znaków szczególnych brak

Wszystkie zdarzenia i postacie w filmie są fikcyjne

SCENA 1: PRZED SZKOŁĄ – DZIEŃ

W kierunku szkoły idzie grupka roześmianych młodych ludzi [...]. Widać, że tworzą żywą grupę. Rozmawiają o sprawach szkolnych. Zwykła szkolna codzienność, dużo sprawdzianów i nauki, szkoła – jakich wiele. W tle dźwiękowym piosenka o chuliganach, którzy mają domy odrapane i strach obok nich przejść.

SCENA 2. PRZED SZKOŁĄ – DZIEŃ

Wyraźnie oddzielony od szkolnej grupy, idzie WIKTOR, chłopiec około piętnastoletni, z wyglądu zwykły nastolatek. Podskakuje wesoło. Kopie kamyczek po drodze. Ciąg dalszy piosenki o chuliganach w tle, dźwięki nachodzą jeszcze na scenę w klasie.

Napisy tytułowe:

ZNAKÓW SZCZEGÓLNYCH BRAK

SCENA 3. KLASA SZKOLNA – DZIEŃ

Z wielkim impetem do klasy wpada troje uczniów. Siadają w szkolnych ławkach:

DAGMARA

Hej, słyszeliście o tym nowym?

MATEUSZ

Jak go zobaczyłem, to od razu taki
jakiś (*tu pokazuje gestem nienormalność*)
wydał mi się.

KINGA

Jakiś w ogóle dziwny.

DAGMARA

Żadnych przyjaciół nie ma.

MATEUSZ

Podobno kujon.

KINGA

(*z niedowierzaniem i lekką pogardą*)

Kujon?

Źródło: Małgorzata Kulisiewicz, *Znaków szczególnych brak*, dostępny w internecie: epodreczniki.pl [dostęp 28.02.2022].

Polecenie 3

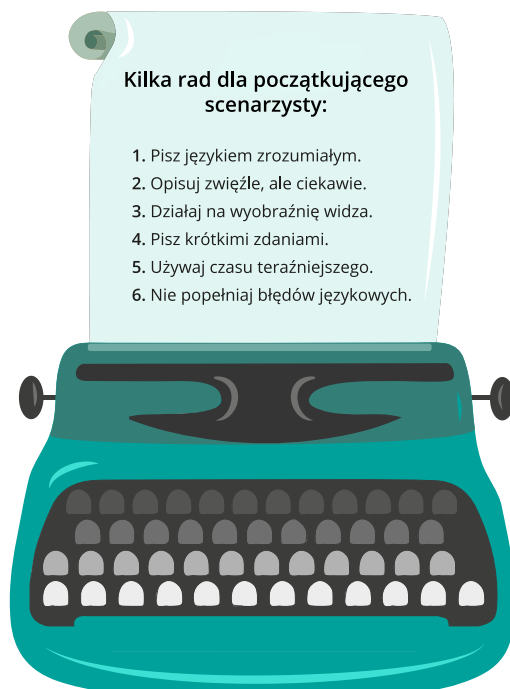
Napisz, pracując samodzielnie lub w grupie z koleżankami i kolegami z klasy, dalszy ciąg historii opowiedzianej w scenariuszu Małgorzaty Kulisiewicz.

Zaprezentuj efekty swojej pracy na forum klasy. Wcześniej wyłonione jury może ocenić przedstawione historie.

Wskazówka

Pytania do dyskusji przed napisaniem scenariusza:

1. O czym opowiada ta krótka historia?
2. Jaki jest stosunek uczniów z klasy do nowego chłopca?
3. Jak członkowie społeczności klasowej oceniają nowego kolegę?
4. Czy tobie/wam zdarzyła się podobna historia?

Rady dla początkujących scenarzystów

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 4

Wyobraź sobie, że jesteś scenarzystką lub scenarzystą i właśnie pracujesz nad scenariuszem filmu przygodowego. Wymyśl postać głównego bohatera, a następnie sporządź jego charakterystykę według podanego poniżej schematu.

A. Imię i nazwisko bohatera.

B. Narodowość.

C. Wiek i płeć.

D. Wygląd.

E. Ubiór.

F. Zainteresowania.

G. Rodzina.

H. Dzieciństwo.

I. Plany na przyszłość.

--

Polecenie 5

Na podstawie informacji zebranych przed lekcją (zob. **Już wiesz**), napisz charakterystykę wybranej przez siebie osoby. Uwzględnij następujące elementy:

- przedstawienie postaci,
- wygląd zewnętrzny,
- szczególne cechy charakteru,
- zainteresowania i zdolności,
- charakterystyczny sposób zachowania,
- przyzwyczajenia,
- stosunek do ludzi i zwierząt,
- opinię o prezentowanej osobie.

Polecenie 6

Sporządź charakterystykę [Małgorzaty Musierowicz](#) na podstawie informacji umieszczonych przez pisarkę na [stronie internetowej](#). Możesz skorzystać również z innych źródeł internetowych. Nadaj tekstowi nastrój żartobliwy lub refleksyjny.